

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

Spojenecké letecké výsadky během operace Overlord

Tomáš Janovec

Plzeň 2022

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra historický věd

Studijní program Historické vědy

Studijní obor Obecné dějiny

Bakalářská práce

Spojenecké letecké výsadky během operace Overlord

Tomáš Janovec

Vedoucí práce:

PhDr. Roman Kodet, PhD.

Katedra historických věd

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2022

Děkuji PhDr. Romanu Kodetovi, Ph.D. za cenné rady, odborné připomínky a vedení práce.

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval samostatně a použil jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2022

.....

Obsah

1 Úvod	1
2 Otázka otevření druhé fronty	4
3 Plánování leteckých výsadek na operaci Overlord	8
4 Působení 6. britské výsadkové divize	13
5 Působení 82. americké výsadkové divize	18
6 Působení 101. americké výsadkové divize	23
7 Zhodnocení leteckého výsadku	28
8 Závěr	32
9 Seznam použité literatury	34
10 Resumé	35

1 Úvod

Operace Overlord byla jednou z klíčových událostí druhé světové války. Západní spojenci se vylodili ve Francii s cílem vytvořit předmostí. Následně plánovali osvobodit Francii a postupovat do Německa. Námořní útok dne 6. června 1944 je velmi populární téma. Lze nalézt množství knih, dokumentů, filmů nebo seriálů pojednávající o vylodění v Normandii. Důraz je mnohdy kladen na námořní útok vojáků na plážích, výsadek parašutistů ve vnitrozemí bývá opomenut. Výsadbkáři tvořili významnou součást operace Overlord, proto je důležité se zabývat jejich nasazením.

Cílem bakalářské práce je prozkoumat působení 6. britské výsadekové divize, americké 82. a 101. výsadekové divize během vylodění v Normandii. Vystihnout taktiku parašutistických jednotek během operace Overlord. Analyzovat efektivitu leteckých výsadeků. Popsat spojenecké dopravení letouny používané pro dopravu příslušníků výsadekových divizí. Zjistit, zda proběhl výsadek parašutistů podle plánu a popsat komplikace, které museli výsadbkáři překonat. Dále analyzovat vliv leteckých výsadeků na průběh vylodění. A zhodnotit přínos seskoku parašutistů v Normandii pro budoucí spojenecké letecké výsadekové operace.

Plány na letecké vysazení vojáků za nepřátelské linie se poprvé objevili na konci první světové války. Americké velení zamýšlelo vysadit skupinu vojáků za německými liniemi, s jejich pomocí prolomit německou obranu. K realizaci nedošlo. Mezi válkami Německo zaměřilo na pokusy s leteckými výsadeky. V roce 1940 při útoku na Francii sehráli němečtí výsadbkáři důležitou roli. Obsadili belgickou pevnost Eben-Emael a umožnili německé armádě rychle postoupit přes Belgii. Dalším velkým nasazením německých parašutistů byl pokus o obsazení ostrova Kréta v roce 1941. Výsadbkáře zde utrpěli těžké ztráty, ale podařilo se ostrov dobýt. Spojenecké velení ovlivněno těmito úspěchy se rozhodl taktéž vytvořit parašutisté jednotky. Poprvé byli použity spojenečtí parašutisté použity v operacích v oblasti Středozemního moře. Výsadbkáři byli nasazeni při americkém vylodění v severní Africe a dále při invazi na Sicílii. Spojenecké velení se rozhodl použít výsadekové jednotky také pro vylodění ve Francii v rámci operace Overlord.

Bakalářská práce je rozdělena do šesti kapitol. První kapitola stručně zobrazuje vývoj druhé světové války mezi lety 1943–1944. Popisuje spojenecké operace ve Středozemním moři. Nejprve mapuje vylodění spojenců na Sicílii a následný postup v Itálii. Dále nastiňuje situaci Německé armády. Následně se zabývá globální strategií

spojenců. V neposlední řadě se věnuje vývojem plánu o vytvoření druhé fronty v západní Evropě, což vedlo ke konferenci v Teheránu, kde se řešila problematika poválečné Evropy.

Ve druhé kapitole se práce zabývá plánem vylodění ve Francii. Nejprve popisuje vybrání místa vylodění. Následně představuje hlavní spojenecké velitele, kteří měli velet jednotlivým ozbrojeným složkám při invazi do Francie. Opomenuta nezůstala ani pozice německé armády bránící pobřeží Francie. Kapitola se také věnuje podrobnějším strategiím pro vylodění, vytvořením pěti vylodňovacích oblastí a rozhodnutím použít parašutistické jednotky do vnitrozemí. Zabývá se rovněž plánem leteckého seskoku a dalšího působení výsadkářů. V neposlední řadě se popisuje techniku, která byla použita pro dopravení parašutistů do boje.

Stěžejní jsou následující tři kapitoly, které rozebírají působení spojeneckých výsadkových divizí. Letecký výsadek parašutistů probíhal současně. Pro větší přehlednost byl zvolen postup mapování činností jednotlivých divizí při jejich pokusech o splnění úkolů. Třetí kapitola se zabývá výsadkem a působením britské 6. výsadkové divize. Vojáci měli úkol zajistit mosty přes řeky Orne a Dives, aby vylodění na levém křídle nemohlo být ohroženo německými tankovými jednotkami. Divize se dále pokusila zneškodnit německou dělostřeleckou baterii ohrožující vylodění. Následně se čtvrtá kapitola zabývá seskokem parašutistů americké 82. divize. Mapuje jejich pokus obsadit město Sainte-Mère-Église a těžké boje probíhající při pokusu o obsazení přechodů přes řeku Merderet. Pátá kapitola popisuje výsadek americké 101. výsadkové divize. Parašutisté měli za úkol pomoci americkým jednotkám na pláži Utah postoupit do vnitrozemí zničením dělostřelecké baterie a zajištěním cest přes zaplavené oblasti.

Poslední kapitola se zabývá hodnocením výsadku. Rozebírá, zda se podařilo výsadkovým divizím dosáhnout stanovených cílů. Analyzuje faktory, které ovlivnili rozptýlení výsadkářů. Hodnotí situaci na německém velitelství v době leteckého výsadku. V neposlední řadě také zjišťuje, jaký vliv měli výsadkáři na samotné vylodění. Na závěr rozebírá, jak ovlivnilo působení výsadkových divizí během vylodění v Normandii budoucí nasazení spojeneckých parašutistů.

V bakalářské práci jsou použity zahraniční i domácí zdroje. Pro podrobnější popis leteckých výsadků byla použita primárně literatura v anglickém jazyce. Mezi klíčovou publikací pro vystižení působení amerických parašutistů v Normandii patří *Airborne Operations in World War II* od Johna Warrena. Dílo se mimo jiné zabývá nasazením amerických parašutistů během operace Overlord. Popisuje činnost jednotlivých jednotek

americké 82. a 101. výsadkové divize. Nastiňuje, jakými problémy museli piloti dopravních letadel čelit při příletu do Francie a vyvrací mýtus, že za nepřesný seskok amerických parašutistů mohli pouze piloti. Celkově se jedná o velmi podrobné dílo, na druhou stranu bylo publikováno v roce 1956, tudíž některé informace lze považovat za zastaralé. Přehledný náhled na boje amerických parašutistů o přechod přes řeku Merderet poskytuje monografie od Stevena Zalogy s názvem *D-Day 1944: Utah Beach & the US Airborne Landings*. Autor se v díle také zabývá americkým vyloděním na pláži Utah, které měli parašutisté podpořit. Americký letecký výsadek také popisuje kniha *Výsadkáři. Bojová historie amerických výsadkářů* od Edwarda Flanagana. Autor se primárně zaměřuje na činnost americké 82. výsadkové divize, zatímco bojovým nasazením příslušníků 101. divize se zabývá pouze obecněji. Pro zmapování činnosti britské 6. výsadkové divize byla použito dílo *Wings of War. Airborne Warfare 1918–1945* od Petera Harcleroda. Kniha byla použita pro orientaci v jednotlivých úkolech britských parašutistů. Harclerod se navíc zabýval i nasazením britského 12. a 13. praporu 5. brigády. Britským výsadkem také věnuje Will Fowler v díle *Pegasus Bridge*. Fowler v něm chronologicky mapuje činnost parašutistů v okolí Bénouville od jejich přistání a zajištění obou mostů až po příchod posil. Kniha je navíc doplněna svědectvím přímých účastníků. Pro popis letadel používaných spojeneckými výsadkáři byla zvolena publikace *World War II Glider Assault Tactics* od Gordona Rottmana. V díle jsou podrobně popsány kluzáky a další transportní letadla používaná spojenci během druhé světové války pro dopravení vojáků na bojiště. Pro všeobecný přehled ohledně vylodění v Normandii byla použito mnoho publikací. Mezi ně patří i kniha *Invaze* od Miloše Hubáčka. Monografie pojednává o plánování, přípravách a průběhu operace Overlord. Jedna kapitola se také věnuje leteckému výsadku. Zaměřuje se ovšem pouze primárně na britský výsadek a činnost amerických výsadkářů popisuje velmi stroze. V první kapitole bakalářské práce je pro popis konference v Teheránu použita kniha *Druhá světová válka V. díl* od Winstona Churchilla. Publikace přibližuje průběh konference z pohledu jednoho z hlavních jednatelů, přináší tak cenné informace.

2 Otázka otevření druhé fronty

Druhá světová válka v Evropě probíhala v roce 1943 již čtyři roky a začínala se obracet v neprospěch Německa. Po porážce u Stalingradu v únoru 1943 ztratilo Německo na východní frontě iniciativu. Do konce května 1943 se západním spojencům (Američanům a Britům) podařilo vytlačit veškeré italské a německé jednotky z afrického kontinentu. Taktéž ponorková válka v Atlantickém oceánu se vyvíjela příznivěji pro spojence, v druhém čtvrtletí roku 1943 ztráty německých ponorek převyšovaly počet nově vyrobených.¹

Po porážce německé a italské armády na africkém kontinentu Britové, na rozdíl od Američanů, zamýšleli pokračovat v postupu přes Středozemní moře na Sicílii, vylodit se v Itálii a následně postupovat přes Rakousko do Evropy. Námořní výsadek na Sicílii s krycím názvem operace Husky proběhl bez větších komplikací 10. července. Obranu ostrova zajišťovaly italské a německé jednotky. Při postupu spojeneckých vojáků kladli odpor nicméně pouze Němci, Italové se hromadně vzdávali. Německé jednotky vytvořily obrannou linii kolem Etny. Britové zde byli zastaveny, ale Američané pokračovali v postupu. Dne 22. července se americkým jednotkám podařilo obsadit Palermo, klíčové správní středisko ostrova. Německá obrana se zhroutila a zbytky obránců zahájily evakuaci z ostrova. Poslední německý voják opustil Sicílii 17. srpna. Po obsazení Sicílie byl italský diktátor Benito Mussolini odvolán a uvězněn. V Itálii se moci chopila nová vláda, která se snažila vyjednat mír se spojenci. Výsledkem jednání byla italská kapitulace dne 3. září a připojení na stranu spojenců. Spojená angloamerická 5. armáda pod vedením generála Marka Clarka se 9. září vylodila v Itálii u Salerna. Narazila na tvrdý odpor a německý protiútok skoro zničil spojenecké předmostí. Po odražení německého útoku, spojenci postupovali na sever pomalu, až byli zastaveni u kláštera Monte Cassino na německé obranné linii. Tuto pozici se pokusili obejít vyloděním u Anzia v lednu 1944 a postupovali dále na sever, kde v červnu 1944 obsadili Řím. Hlavní pozornost spojenců byla však v té době zaměřena na přípravu invaze do Francie, proto se většina jednotek již soustředila v Anglii, a postup spojenců v Itálii se zastavil.²

V létě 1943 se Němci pokusili na východní frontě znovu získat iniciativu a zahájili ofenzívu do kurského výběžku. Ofenzíva byla zastavena, Rudá armáda přešla do protiútoků a tlačila Němce na západ. Německá armáda byla nucena rozdělit síly, část

¹ CHURCHILL, Winston, *Druhá světová válka V. díl. Kruh se uzavírá*, Praha 2005, s.13–14.

² JORDAN, David, WIEST, Andrew, *Atlas druhé světové války*, Praha 2005, s. 89–94.

musela bránit Itálii, dále bylo třeba potlačovat povstání partyzánů v Jugoslávii, další jednotky se připravovaly na odražení invaze z moře a hlavní síly zdržovaly postup Rudé armády na východní frontě. Ale i tak byla německá armáda daleko od porážky. Sovětští vojáci se nacházeli ještě 800 kilometrů od německých hranic a v Itálii byli spojenci zastaveni německou obranou a nepříznivým terénem.³

V prosinci 1941 byla ve Washingtonu stanovena válečná strategie západních spojenců. Plánovali nejprve porazit Německo, až pak se zaměřit na Japonsko. K otevření druhé fronty neboli k invazi západních spojenců do Evropy vyzýval Josif Vissarionovič Stalin již v roce 1942. Situace na východní frontě se v té době nevyvíjela příznivě pro Sovětský svaz. Američtí generálové proto chtěli provést invazi co nejdříve. Operace byla nazvána Sledgehammer a měla být provedena ještě v roce 1942. Šlo o vybudování předmostí v Evropě a následující rok měl být zahájen postup k Rýnu. Ukázalo se, že by v tak krátkém čase nebyly dostupné zdroje k provedení tak rozsáhlé operace. Místo toho Američané použili své vojáky na operaci Torch, vylodění v severní Africe. Zkušenosti z obojživelné operace byly následně použity při budoucích námořních výsadcích. V lednu 1943 proběhla konference v Casablance. Účastnili se jí hlavní představitelé západních spojenců a měla rozhodnout o dalším postupu ve válce. Britové chtěli využít příznivé situace v severní Africe a po porážce vojsk Osy pokračovat útokem na Itálii. Američané zamýšleli provést invazi do Evropy ještě v roce 1943. Nakonec byl podpořen britský plán a došlo k vylodění na Sicílii. Na konferenci bylo rozhodnuto vytvořit skupinu, která měla vypracovat plány pro invazi do Francie. V květnu 1943 byla tato operace nazvána krycím názvem Overlord. Datum námořního útoku byl stanoven na 1. květen 1944. V srpnu 1943 pak byl tento plán potvrzen na konferenci v Quebecu, a naopak zamítnut britský návrh na vylodění na Balkánu a nasazení posil k pokračování operací v Itálii.⁴

Od 28. listopadu do 1. prosince 1943 proběhla v Teheránu konference, které se zúčastnili hlavní představitelé spojenců, americký prezident Franklin Delano Roosevelt, britský ministerský předseda Winston Churchill a za Sovětský svaz Josif Vissarionovič Stalin, známí jako tzv. Velká trojka. Na této konferenci potvrdili vylodění ve Francii na 1. května 1944.⁵ Během jednání byly vyřčeny obavy ohledně počtu německých divizí ve Francii. Problém představoval postup do vnitrozemí z předmostí. Pokud by se nepodařilo rozvinout síly a spojenci by byli zastaveni v předmostí, mohlo by dojít k obklíčení a

³ HUBÁČEK, Miloš, *Invaze*, Praha 1991 s. 82–83.

⁴ MARRIOT, Leo, FORTY, Simon, *Bojiště v Normandii. Den D & bitva o předmostí*, Praha 2015, s. 9–10.

⁵ BURDA, Tomáš, MULEROVÁ Kateřina, *Kronika druhé světové války*, Praha 2000, s. 296–297.

zničení vyloděných jednotek. Pouze s útvary, které měli Němci k dispozici ve Francii by bylo obtížné předmostí uzavřít. Proto bylo třeba zamezit přesunutí německých posil do oblasti vylodění, než by se spojencům podařilo proniknout do vnitrozemí. Stalin navrhl, že by Rudá armáda provedla silnou ofenzívu. Chtěl využít jaro 1944 k přípravám na útok a v květnu nebo červnu udeřit na německé pozice. Německé vrchní velení by se více obávalo o východní frontu a dostupné zálohy by byly přesunuty na obranu proti Rudé armádě. Aby mohla být provedeny oba útoky současně, bylo rozhodnuto koordinovat další postup sovětských a amerických a britských armád.⁶

Na konferenci v Teheránu se jednalo o globální strategii, projevíly se tři hlavní koncepce. Američané chtěli co nejdříve provést invazi do Francie a mezitím vést zdržovací válku s Japonskem v Tichomoří. Problémem pro vylodění ve Francii byl nedostatek výsadkových plavidel, pokud by došlo k útok z moře ve Středomoří, nebylo by jich dost na invazi do Francie. Stalin žádal provést útok do západní Evropy, nadále ubezpečil Američany, že po porážce Německa pomůže s bojem v Tichomoří. Nepodporoval další vývoj ve Středomoří, neboť podle něj hornatý terén by zastavil postup do střední Evropy. Britové chtěli pokračovat v operacích ve Středomoří, dobýt Řím a postupovat dále na sever Itálie. Dále byla nadnesena otázka Turecka. Pokud by se podařilo přesvědčit Turecko ke vstupu do války na straně spojenců, mohly by být využity jeho letecké základny. Stalin byl spíše proti, domníval se, že hlavní pozornost by měla být věnována vylodění ve Francii. Dále se projednalo využití spojeneckých jednotek ve Středomoří pro invazi do jižní Francie, která by pomohla operaci Overlord. Stalin chtěl vědět, kdy bude zahájeno vylodění v západní Francii, aby v té době mohla Rudá armáda provést ofenzívu na východní frontě, a znemožnit tak Němcům přesunout posily na pomoc proti invazi. Byl mu oznámen termín dohodnutý na konferenci v Casablance, 1. května 1944.⁷

Dále se na konferenci rozebíralo poválečné uspořádání Evropy. Nejprve se jednalo o Polsku. Stalin chtěl získat část východního Polska, kterou obsadil v roce 1939, bylo mu vyhověno. Východní polská hranice se měla tedy posunout na západ, bylo rozhodnuto vynahradit Polsku ztracené území na západě. Oblast, kterou by Poláci ztratili na východě, měli získat na západě od Německa. Stalin se dále rozhovořil o rozdílu mezi Poláky a exilovou vládou. Sovětský vůdce chtěl mít dobré vztahy s Polskem, ale polskou exilovou vládu označil za kolaboranty s Němci a zdůraznil, že s ní nebude jednat, dokud

⁶ CHURCHILL, s. 374–377.

⁷ Tamtéž, s. 346–369.

bude protisovětsky naladěná. Dalším státem, který se stal předmětem diskuse bylo Finsko. To mělo ukončit bojovou činnost proti Sovětskému svazu. Podle Stalina mělo po válce zůstat samostatné, ale platit Sovětskému svazu válečné reparace. Nakonec se konference zaměřila na poválečné uspořádání Německa. Panovala shoda ohledně rozdělení na správní zóny. Německo být rozděleno proto, aby nemohlo být opět hrozbou pro bezpečnost v Evropě.⁸

⁸ CHURCHILL, s. 386–399.

3 Plánování leteckých výsadek na operaci Overlord

Na konferenci v Casablance bylo rozhodnuto o vytvoření týmu, který měl vypracovávat plány pro invazi do Evropy. Skupina byla zřízena v březnu 1943, v čele s britským generálporučíkem Frederickem Edgworthem Morganem, celý útvar dostal přezdívku COSSAC (Chief of Staff to the Supreme Allied Commander, česky náčelník štábu nejvyššího spojeneckého velitele). Nejprve bylo třeba vybrat samotné místo pro vylodění. Invazní oblast musela být v dosahu letadel z letišť na britských ostrovech, tím se území zúžilo na pobřeží Francie. Jako vhodné místo se tak jevilo pobřeží u Calaiské úžiny, nejkratší cesty přes kanál La Manche, to ovšem věděli i Němci, proto ji silně opevnili. Jako další oblast vylodění se jevilo normanské pobřeží, blízký přístav Cherbourg na poloostrově Cotentin mohl být využit při postupu do vnitrozemí. Navíc této oblasti nevěnovali Němci velkou pozornost, opevnění zde bylo slabší. Morgan navrhl vylodit zde tři divize v prvním sledu a další tři hned po nich, podporované dvěma parašutistickými brigádami.⁹

V prosinci 1943 Roosevelt za vrchního velitele invaze do Francie vybral Dwighta Davida Eisenhowera, který byl v té době velitelem spojeneckých vojsk ve Středomoří. Eisenhowerovým zástupcem se stal maršál letectva Arthur Tedder. Mezi další velitele invazních složek patřil velitel Spojeneckého expedičního námořnictva britský admirál Bertram Ramsay, dále v čele Spojeneckého expedičního letectva maršál Trafford Leigh-Mallory. Velitelem pozemních sil se stal generál Bernard Law Montgomery, který převzal velení nad 21. skupinou armád. Tato skupina armád byla tvořena 2. britskou armádou pod velením britského generálporučíka Milese Dempsey a 1. americkou armádou pod velením generálporučíka Omara Bradleyeho. Montgomery dostal za úkol vypracovat pozemní plán útoku. V lednu 1944 navrhl zvýšit počet vyloděných divizí v prvním sledu ze tří na pět, tím rozšířit předmostí a využít letecké výsadekové divize na poloostrově Cotentin. Výsadekáři měli zajistit východy z pláží a zamezit německým pokusům o protiútok. Měly být vysazeny tři výsadekové divize namísto dvou brigád podle původního plánu. S tímto návrhem nesouhlasil maršál letectva Leigh-Mallory, tvrdil, že se na poloostrově Cotentin nachází příliš silná protiletadlová obrana na přistání kluzáků, a došlo by k velkým ztrátám. Vznikly také obavy, zda bude dostatek plavidel na vylodění pěti divizí najednou, proto bylo zahájení operace odloženo na začátek června.¹⁰

⁹ HUBÁČEK, s. 58–62.

¹⁰ HUBÁČEK, s. 76–81.

Na druhé straně kanálu La Manche Němci nevěděli, kdy ani kde invaze do Evropy proběhne, bylo jim nicméně jasné, že se uskuteční. Od roku 1942 začali budovat opevnění na pobřeží Atlantického oceánu. Měl být vybudován tzv. Atlantický val, obranná linie na pobřeží od španělských hranic k Norsku. Měla odrazit spojenecký pokus o invazi do západní Evropy. Obranná linie byla tvořena bunkry, obrannými postaveními, minovými poli. Prioritu při budování dostala oblast pobřeží u Calaiské úžiny, neboť šlo o nejkratší cestu z Anglie do Francie. Pobřeží Normandie nebylo tak silně opevněno. V roce 1943 převzal německý polní maršál Erwin Rommel velení nad oblastí Normandie. Po inspekci opevnění došel k závěru, že obrana této oblasti je nedostatečná. Dal rozkaz budovat další opevnění, vytvářet překážky proti vylodění a další minová pole. Ve vnitrozemí byly připraveny překážky proti přistání kluzáků přezdívané Rommelův chřest, šlo o klády svázané ostnatým drátem zapuštěné tři až čtyři metry do země, na vrchol se umístily výbušniny. K zpomalení postupu do vnitrozemí zaplavili Němci velká území hlavně na poloostrově Cotentin a podél řek Merderet a Douve. Budování obranných postavení brzdily Spojenecké nálety na železnice a silnice.¹¹

Spojenci pomocí průzkumných letadel dokumentovali pláže a obranná postavení v oblasti vylodění, tj. v prostoru mezi městy Caen a Carentan, která se nacházela blízko přístavu Cherbourg. Toto město bylo klíčové pro budoucí zásobování spojeneckých armád. Do doby obsazení Cherbourgu spojenci, měly být připraveny umělé přístavy z velkých betonových bloků. K zajištění předmostí bylo vybráno pět pláží, na kterých se měli vylodit britské a americké jednotky. Britská druhá armáda měla vylodit tři divize na třech plážích pojmenovaných Gold, Juno a Sword. Pláže se nacházely severně a severozápadně od Caen. Jedna výsadková divize měla obsadit mosty přes dolní tok řeky Orne a zabezpečit východní křídlo vylodění. Americká první armáda měla vylodit dvě divize na dvou plážích nazvaných Utah a Omaha, které měly podpořit dvě divize parašutistů. Cílem invaze bylo vybudovat předmostí, obsadit města Caen, Carentan, dobýt přístav Cherbourg pro zajištění zásobování a postupovat dále přes Paříž do Německa. Invazní oblast musela být vyčištěna od německých minových polí. Letectvo mělo před námořním vyloděním provést mohutnou bombardovací ofenzívu, po něm měla následovat palba z lodí, aby ochromila obránce. Večer před vyloděním měli do vnitrozemí seskočit parašutisté. Přesné datum invaze bylo určeno podle vhodného přílivu, dále byl potřeba v noci úplňk, aby ulehčil navigaci leteckým výsádkům. První

¹¹ FOWLER, Will, *Operace Overlord. Invaze v Normandii: prvních 24 hodin*, Praha 2004, s. 11–24.

vyhovující období bylo ve dnech od 5. do 7. června 1944, v případě nepříznivého počasí by se musela operace odložit o celý měsíc.¹²

Prvotní plán počítal s výsadem parašutistů hluboko ve vnitrozemí až u Paříže, to bylo zamítnuto, neboť výsadkáři by byli odříznuti daleko od hlavních sil a mohlo by tak dojít k jejich zničení. Letecký výsadek tvořily tři divize, dvě americké 101. a 82. výsadková divize měly seskočit na západním křídle vylodění a britská 6. výsadková divize měla přistát na východním křídle poblíž řeky Orne. Vojáci 82. divize měli být vysazeni 36 km ve vnitrozemí za pláží Utah a zde držet pozice a bránit německým jednotkám v přístupu na pláž, než je vystřídají vyloděné jednotky. Vojáci 101. divize měli obsadit město Sainte-Mère-Église a cesty přes zaplavené oblasti. V květnu 1944 zpravodajská služba odhalila, že Němci přesunuli posily do oblasti seskoků amerických divizí, plán výsadku byl přepracován. 82. divize měla přistát na obou stranách řeky Marderet a zabezpečit oblasti Sainte-Mère-Église, Chef du Pont a zničit přechod přes řeku Douve, 101. měla obsadit vyvýšené cesty a východy z pláže Utah.¹³

Pro přepravu vojáků výsadkových divizí a vojenského materiálu využívalo spojenecké letectvo dopravní letouny. Hlavní letadlo použité parašutisty byla C-47 Dakota dvoumotorové letadlo, které uneslo přes 20 plně vybavených vojáků, sloužilo jako hlavní transportní letoun pro výsadkové jednotky. Dále spojenci používali kluzáky pro dopravení materiálu a těžkých zbraní.¹⁴ Americký kluzák CG-4A známý jako Waco. Jeho produkce začala v roce 1942 a celkem jich bylo vyrobeno přes 13 000, většina jich byla využita na bojištích v Evropě. Měl odklápěcí nos, který používal k nakládání nebo vykládání nákladu. Waco mohl unést 15 plně vybavených vojáků nebo 1700 kg nákladu. Což umožňovalo nést lehká nebo střední děla nebo džíp. Britský kluzák nazvaný Horsa existoval ve dvou variantách Mk I a Mk II. Varianta Mk I mohla unést 25 vojáků, zatímco varianta Mk II 28. Místo vojáků mohl kluzák Horsa nést dva džípy nebo džíp s tažným vlekem nebo střední protitankové dělo. Varianta Mk I měla nákladové dveře, což představovalo problém při nakládání. Varianta Mk II mohla otevřít nos letounu pro snadnější nakládání, také měla větší nosnost 3300 kg, zatímco varianta Mk I jen 2800 kg. Američané také využívali kluzák Horsa, neboť měl větší nosnost než Waco. Největší britský kluzák byl Hamilcar. Mohl nést houfnici nebo protitankové dělo s

¹² CHURCHILL, s. 576–589.

¹³ FLANAGAN, Edward, *Výsadkáři. Bojová historie amerických výsadkářů*, Praha 2004, s. 160–166.

¹⁴ WARREN, John, *Airborne Operations in World war II*, Montgomery City 1956, s. 4.

dělostřeleckým tahačem. Kluzák byl schopen také dopravit lehký průzkumný tank nebo 40 mužů. Jeho nosnost byla až 8000 kg.¹⁵

Spojenci již provedli vylovení spojené s leteckým výsadkem při invazi na Sicílii. Při tomto výsadku se ukázaly mnohé problémy parašutistických operací. Letové trasy transportních letadel byly složité, proto byly pro Overlord vytvořeny co nejjednodušší. Dále bylo jasné, že výsadek musí být proveden v noci, ale zároveň je třeba světlo pro navigaci, tomu nejlépe vyhovoval úplněk. To byl jeden z důvodů přesunutí data invaze na 5. června. Kvůli lepší navigaci bylo rozhodnuto před hlavními silami shodit jednotky značkářů. Ti měli pomocí světelných signálů a radarových majáků označit přistávací zóny. V přistávací oblasti měl být umístěn radiový maják nazvaný Eureka. Maják vysílal signály, které přijímal systém Rebecca umístěný ve vedoucím transportním letadle. Panovaly obavy z německé protiletadlové ochrany Normandie. Podle odhadů mělo německé letectvo k dispozici 850 letadel v severozápadní Francii. Spojenecké transportní letadla měla být chráněna britskými nočními stíhači. Kluzáky během denního letu měli být doprovázeny stíhači v poměru jeden stíhač na 50 kluzáků. Německá pozemní protiletadlová ochrana byla na severu Cotentinského poloostrova značná. Bylo proto rozhodnuto obletět severní cíp Cotentinského poloostrova, aby se letadla vyhnula vysokým ztrátám. Transportní letadla měla letět blízko hladiny moře, aby se vyvarovala detekci německých radarů. Dále bylo rozhodnuto zmást nepřítele. Britové měli shodit figuríny parašutistů, atrapy vojáků disponovaly systémy napodobující zvuky palby, aby přesvědčily nepřítele o aktivitě výsadkářů. Společně s klamnými parašutisty seskočili i příslušníci britských speciálních jednotek SAS. I přes tato opatření nebyli všichni spojenečtí velitelé přesvědčeni o úspěchu leteckých výsadků.¹⁶

Dne 3. června přišel za Eisenhowerem vrchní maršál RAF Trafford Leigh-Mallory, chtěl, aby Eisenhower odvolal přistání parašutistů. Britská zpravodajská služba zjistila, že Němci přesunuli 352. divizi do oblasti seskoku americké 101. výsadkové divize. Další jednotky se měly údajně stahovat do oblasti seskoku 82. americké a 6. britské výsadkové divize. Eisenhower se poradil s Bradleyem, ten měl na starosti americkou část vylovení. Společně došli k závěru, že když odvolají letecký výsadek,

¹⁵ ROTTMAN, Gordon, *World War II Glider Assault Tactics*, Oxford 2014, s. 17–22.

¹⁶ WARREN, s. 3–15.

vojáci budou mít problém dostat se z pláží a celé vylodění může být ohroženo, rozhodli se pokračovat podle plánu navzdory riziku.¹⁷

Další překážkou invaze bylo počasí, pokud by bylo moře rozbouřené, výsadkové čluny by měli mít problém udržet se na hladině. Eisenhower se scházel s meteorologickým výborem dvakrát denně. 4. června 1944 kolem čtvrté hodiny ráno byla svolána porada, neboť předpověď byla nepříznivá, silný vítr a vlnobití a nízká oblačnost. V tomto počasí nemohla letadla operovat a dělostřelecká podpora z lodí by byla nepřesná. Invaze musela být odložena. Večerní porada 4. června nepřinesla změny ohledně zpráv o počasí. Na ranní poradě 5. června bylo oznámeno, že se očekává zlepšení na 36 hodin. Eisenhower rozhodl, že námořní výsadek proběhne ráno 6. června 1944.¹⁸

¹⁷ AMBROSE, Stephen, *Eisenhower, the Intelligence Community, and the D-Day Invasion*. In: *The Wisconsin Magazine of History* 64, 1981, 4, s. 273–274.

¹⁸ EISENHOWER, Dwight, David, *Invaze do Evropy*, Praha 1994, s. 223–224.

4 Působení 6. britské výsadkové divize

Plán vysazení parašutistických jednotek za německými liniemi v rámci operace Overlord zahrnoval použití tří výsadkových divizí. Spojenecké letectvo nemělo dostatek transportních letadel na přepravení všech vojáků najednou. Proto britská 6. výsadková divize pod velením generálmajora Richarda Gale měla během operace Overlord použít jen dvě své brigády (3. a 5. parašutistickou brigádu). Každá se skládala ze tří praporů. 3. brigáda zahrnovala 8. a 9. prapor a dále 1. kanadský prapor. 5. brigáda se sestávala ze 7., 12. a 13. praporu.¹⁹ Úkolem 6. britské výsadkové divize bylo krýt levé křídlo námořního vyloďení u města Caen. Britští parašutisté měli obsadit a udržet dva mosty u Bénouville (přes řeku Orne a přes Caenský kanál), zničit pět mostů přes řeku Dives dále na východ a obsadit a zneškodnit děla v německé dělostřelecké baterii u vesnice Merville. Tím by výsadkáři umožnili snadný postup jednotek z pláží.²⁰

Mosty přes řeku Orne a Caenský kanál byly od sebe vzdálené asi 500 metrů, jejich obranu tvořila rota německých vojáků. Podle zpravodajské služby byly oba mosty podminované a připravené k demolici. Bylo proto důležité postupovat rychle, aby se nepřítel nestihl vzpamatovat a mosty zničit. Útokem byla pověřena rota D 2. praporu oxfordshirského a buckinghamského pluku lehké pěchoty 6. britské výsadkové divize pod vedením majora Johna Howarda. Kvůli obavě z rozptýlení neměli být vojáci vysazení padákem, ale přistát v šesti kluzácích typu Horsa. Celkem se jednalo o šest čet, tedy 150 mužů a k nim byl připojen oddíl 30 ženistů. Vojáci byli rozděleni do kluzáků po 25 a k nim se připojilo pět ženistů, aby každá skupina mohla operovat samostatně. Parašutisté od 28. května 1944 nacvičovali útok na modelu mostu postaveném v Anglii. Největší hrozbu pro výsadkáře představoval případný protiútok německé 21. tankové divize, která se nacházela nejbližší výsadku. Vojáci v prvním sledu postrádali těžké protitankové zbraně, proto v 3:30 ráno 6. června mělo přistát 72 kluzáků nesoucí protitanková děla a těžkou výzbroj.²¹

Šest kluzáků Horsa s vojáky majora Howarda patřilo mezi první letadla, která vzlétla kolem jedenácté hodiny večer 5. června. Let do Francie proběhl bez komplikací. Ve výšce 1500 metrů kluzáky odpojily tažná lana a klesaly směrem k přistávací oblasti, ve výšce asi 300 metrů srovnaly let a chystaly se na přistání. Letadlo s majorem Howardem dosedlo na zem 50 metrů od pevnůstky u mostu. Vojáci ihned po dosednutí

¹⁹ FORD, Kent, *D-Day 1944. Sword Beach & the British Airborne landings*, Oxford 2002, s. 13.

²⁰ GRYNER, Peter, H., *Největší výsadkové operace v dějinách*, Praha 1998, s. 188–190.

²¹ HUBÁČEK, s. 164–166.

kluzáku vyrazili a vhodili do pevnůstky granáty. Poté pod vedením poručíka Dana Bortherridge pokračovali přes most. Teprve tehdy padly první výstřely zmatené německé obrany. Poručík byl zasažen do břicha a krátce na to zemřel. Německá posádka se však dala na útek. Ženisté zjistili, že most byl sice podminovaný, ale nálože nebyly připraveny k odpálení. Po krátké době byl Howard informován o podobně úspěšném obsazení druhého mostu poručíkem Denisem Foxem. Howard vyslal četu poručíka Foxe k provedení průzkumu bojem směrem k blízké vesnici Bénouville a odeslal zprávu do Anglie o úspěšném obsazení mostů.²²

Parašutisté při postupu do vesnice Bénouville nenarazili na odpor a zaujali zde obranné pozice. Kolem druhé hodiny ráno 6. června uslyšeli rachot vozidel na cestě k mostu. Jedinou protitankovou zbraní výsadkářů byla PIAT, (Projector Infantry Anti Tank) britská pěchotní protitanková zbraň. Britům se pomocí ní podařilo vedoucí vozidlo zničit a Němci se po ztrátě vozidla stáhli. Obranu tvořilo jen asi 60 vojáků, bez posil by nedokázali pozice udržet. Podle plánu měl parašutisty podpořit 7. prapor. První příslušníci praporu začali přicházet kolem třetí hodiny ráno. I přes tyto posily byla situace kritická. Od úsvitu se na parašutisty zaměřili němečtí odstřelovači a útoky přes den pokračovaly. Německé snahy znovu obsadit mosty Britové odrazili. Také pokus o zničení mostu bojovým stíhačem nevyšel. Výsadkářům se podařilo mosty udržet nepoškozené až do odpoledního příchodu jednotek z pláže.²³

Před hlavními silami britské 6. výsadkové divize seskočilo mezi 00:10 a 00:20 dne 6. června 60 značkářů z 22. samostatné výsadkové roty. Jejich úkolem bylo pomocí světelných signálů a radiomajáků typu Eureka vyznačit místa pro seskok pro hlavní síly. Nepřátelská protiletadlová palba způsobila vysazení značkářů mimo své určené prostory, nestihli tak označit přistávací oblasti podle plánu.²⁴

Hlavní síly 6. výsadkové divize dorazily v 00:45. Kvůli nepřátelské palbě a nedostatečně označeným dopadovým zónám došlo k rozptýlenému výsadku. Vojáci 5. brigády měli problém dostat se na svá určená shromaždiště. Úkolem 7., 12. a 13. praporu 5. brigády bylo podpořit vojáky majora Howarda. 7. prapor se měl přesunout k mostům a bránit k nim přístupy. Prapor však utrpěl nepřesným seskokem. Na shromaždišti se ve 2:40 nacházela méně než polovina vojáků a chyběla většina těžké výzbroje. Velitel praporu se rozhodl dále nečekat a vyrazil s 200 parašutisty směrem k mostu u Bénouville.

²² BEEVOR, Antony, *Den D*, Praha 2010, s. 56–58.

²³ FOWLER, Will, *Pegasus bridge*, Oxford 2010, s. 43–58.

²⁴ FOWLER, *Operace Overlord*, s. 103.

Když tam dorazil, vytvořil předsunutou obranu na východní části mostu přes Ceanský kanál. Vojáci praporu zde drželi pozice a odráželi německé útoky. Odpoledne je vystřídal jednotky přicházející z pláží.²⁵

Taktéž 12. prapor měl problém shromáždit vojáky. Když se jeho velitel vydal se svými muži ze shromaždiště ke svému cíli, měl prapor pouze 60 procent stavu. Jeho cílem bylo obsadit a bránit vesnici Le Bas de Ranville. Tím krýt západní křídlo vojáků majora Howarda. Prapor úkol bez větších problémů splnil.²⁶ I 13. prapor se také potýkal s problémy nepřesného shozu. Měl též k dispozici pouze 60 procent stavu. Jeho úkolem bylo obsadit vesnici Ranville a vyčistit přistávací oblast pro posily v kluzácích. Přistávací zónu se podařilo s pomocí ženistů připravit na přilet kluzáků ve 3:00. Velitel divize generál Gale společně s těžkou technikou přistál v kluzácích ve 3:20, 72 kluzáků dopravilo protitanková a polní děla na podporu výsadkářů.²⁷ Při pokusu o obsazení Ranville narazili parašutisté 13. praporu na odpor Němců a vesnici se podařilo obsadit až za úsvitu 6. června.²⁸

Také 3. brigáda trpěla nepřesným shozem parašutistů. 1. kanadský prapor měl za úkol zničit mosty u Varaville a Robehomme a dále zneškodnit německou posádku ve Varaville. Úkolem vyčistit pozice ve Varaville byla pověřena rota C pod velením majora Murraye McLeoda. Když dorazil v 00:30 na shromaždiště, zjistil, že ze 100 mužů se tu nachází pouze 15. I tak se ale vydal ke svému cíli. Cestou se k němu připojili ztracení parašutisté z jiných jednotek. Ve Varaville se dostali pod palbu německého děla. Jejich postup byl zastaven. Zatímco byla německá obrana zaměstnána parašutisty majora McLeoda, jiné skupině výsadkářů se podařilo dostat k mostu a zničit jej. Parašutisté dále museli zneškodnit nepřátelské jednotky kladoucí tvrdý odpor. Až v 10:00 hodin 6. června po ostřelování minometem se podařilo donutit německou posádku ve Varaville ke kapitulaci. Cíl roty C byl tak splněn.²⁹ Zničením mostu u Robehomme byla pověřena rota B. Měla přechod přes řeku obsadit a udržet, než dorazí ženisté, aby jej zničili. Na shromaždišti roty se sešlo pouze několik parašutistů, ti vyrazili do Robehomme, přechod přes řeku byl bez odporu obsazen. Přítomní vojáci neměli dostatek výbušnin na zničení mostu. Později dorazila malá skupina ženistů a pomocí náloží se podařilo úkol splnit. Poté

²⁵ HARCLERODE, Peter, *Wings of war. Airborne warfare 1918-1945*, London 2006, s. 313–316.

²⁶ FORD, s. 40.

²⁷ Tamtéž, s. 46.

²⁸ HARCLERODE, s. 315.

²⁹ Tamtéž, s. 325.

se 1. kanadský prapor přesunul do oblasti Le Mesnil, kde chránil východní křídlo leteckého výsadku.³⁰

Další mosty měl zničit 8. prapor, a to konkrétně dva u Bures a jeden u Troarn. Při seskoku došlo k rozptýlení parašutistů. Major John Roseveare se po přistání nacházel asi deset kilometrů od Troarn. Pěšky by postupoval jen velmi pomalu, rozdělil proto své síly. Většinu parašutistů poslal k mostům u Bures. Společně se zbylými sedmi muži naložili na džíp s vlekem výbušniny a vyjeli k městu Troarn. Jejich cílem byl most, který se nacházel za městem. Při vjezdu se parašutisté ocitli pod palbou německé posádky. Nicméně podařilo se jim městem projet se ztrátou jen jednoho vojáka. Dorazili k nehlídanému mostu a zničili jej pomocí výbušnin, poté džíp nechali u cesty a vrátili se na velitelství praporu pěšky. Mezitím se zbytku praporu podařilo bez větších problémů zničit oba mosty u Bures a tím byly splněny oba úkoly útvaru.³¹

Důležitým cílem 6. britské výsadkové divize byla německá dělostřelecká baterie poblíž vesnice Merville. Podle průzkumu spojeneckých letadel zde Němci vybudovali pozice pro čtyři děla ráže 150 mm, která mohla ohrozit jednotky na pláži Sword. Baterie mohla být zneškodněna pouze pěším útokem, betonové zdi a vrstvy zeminy znemožňovaly její zničení leteckým bombardováním. Úkolem obsadit baterii byl pověřen 9. parašutistický prapor 3. brigády pod vedením podplukovníka Terence Otwaye. Podplukovník nechal ve střední Anglii vybudovat kopii baterie podle fotografií leteckého průzkumu, na které výsadkáři nacvičovali útok. Otway měl mít k dispozici celkem 750 mužů. Kromě parašutistů mělo přistát také sedm kluzáků nesoucí těžkou výzbroj, protitanková děla a minomety. Další tři kluzáky měly ve 4:30 přistát přímo v pevnosti, jednalo se o velmi riskantní manévr, pokud by se hlavní síly 9. praporu opozdily, jednotky v kluzácích by se dostaly do těžké palby.³²

Tři kluzáky Horsa vzlétly ve 2:30 ráno 6. června 1944. Letadla byla přetížená, každý voják nesl navíc munici a granáty. Přibližně 30 minut po startu se tažné lano jednoho ze tří kluzáků přetrhlo a byl nucen přistát v Anglii ve 3:20. Dále pokračovaly jen zbylé dva kluzáky. Podle plánu přiletěly ve 4:30 do oblasti nad baterií, ale pozemní jednotky neměly žádné světlice, kterým by označily polohu baterie, aby kluzáky mohly přistát. První kluzák s kapitánem Gordonem Brownem tak přistál asi 200 metrů od baterie. Než se vojáci stihli shromáždit a vyrazit na pomoc parašutistům, uviděli signál

³⁰ FORD, s. 44.

³¹ HOWARTH, David, *Den D. Očima přímých účastníků 6. června 1944*, Brno 2004, s. 61–62.

³² HUBÁČEK, s. 170–173.

značící úspěch útoku na baterii. Druhý kluzák přistál ještě dále od baterie, zde narazil na německé vojáky pospíchající na pomoc baterii. Vysadkáři na Němce zahájili palbu a zabránili tak německým posilám dostat se k baterii.³³

Před útokem hlavních sil 9. praporu na baterii měla skupina britských bombardérů Lancaster provést nálet s cílem ochromit německé vojáky. Piloti transportních letadel při letu nad Francií prováděli úhybné manévry před protiletadlovou palbou. Mnoho parašutistů tak přistálo daleko mimo zóny seskoků. Ve 2:00 se shromáždilo pod vedením Otwaye pouze 100 mužů. Ve 2:30 se rozhodl vyrazit na cestu k baterii. Nemohl již déle čekat, jinak by se vojáci kapitána Browna dostali po přistání do obklíčení. Otwayova skupina měla k dispozici pouze jeden těžký kulomet, žádné minomety se světlicemi, protitanková děla ani ženisty. Před baterií se setkal s průzkumným oddílem, který měl pročistit cestu minovým polem u baterie. Velitel oddílu mu oznámil, že bombardéry netrefily baterie, místo toho zasáhly vesnici za ní. Ve 4:30 se na obloze objevily kluzáky. Otway neměl, jak jim dát znamení, kde mají přistát. Když viděl, že přeletěly baterii, vydal povel k útoku. Parašutisté výbušninou vytvořili prostor v ostnatém drátu a zaútočili na baterii. Po zhruba 20 minutách boj skončil, baterii se podařilo obsadit. Zjistili však, že umístěná děla jsou pouze ráže 75 mm. Vylodění by jejich palbou nebylo výrazně ohroženo, parašutisté je i tak zničili. Kolem 5:00 vystřelil Otway světlici, tím oznámil úspěšné splnění úkolu. Po útoku bylo 50 mužů mrtvých nebo raněných, Otway se rozhodl stáhnout od baterie a připojit se k hlavním silám 6. britské výsadkové divize.³⁴

K večeru dne 6. června bylo jasné, že britská 6. výsadková divize své úkoly splnila. Mosty přes řeku Orne drželi britští parašutisté, baterie u Merville byla dobytá a podle plánu byly zničeny všechny přechody přes řeku Dives. Bylo ztraceno pouze sedm z 260 transportních letadel. U kluzáků byly ztráty větší, 22 z 98 kluzáků se nedostalo ke svým místům přistání, některým se přetrhla tažná lana, jiné se netrefily na místo přistání.³⁵

³³ LYNCH, Tim. *Silent Skies. Gliders at War 1939-1945*, Barnsley 2008, s. 106–111.

³⁴ AMBROSE, Stephen, *Den D. 6. 6. 1944. Vrcholná bitva druhé světové války*, Brno 2006, s. 224–227.

³⁵ FOWLER, *Operace Overlord*, s. 105.

5 Působení 82. americké výsadkové divize

Před výsadem hlavních sil amerických parašutistů seskočili značkaři. Ti měli označit výsadkové zóny pomocí radiomajáků Eureka. Pro většinu pilotů amerických transportních letadel to byla jejich první bojová akce, navíc kvůli utajení letěli se zhasnutými světly. Husté mraky nad vnitrozemím způsobily snížení viditelnosti a rozpad formace. Když se piloti dostali do protiletadlové palby, začali provádět úhybné manévry, tím došlo k dalšímu narušení letecké formace. Některá letadla tak letěla příliš rychle a mimo své určené oblasti. Z 18 amerických značkářských skupin přistála jen jedna na určeném místě. To přispělo k nepřesnému shozu, neboť přistávací zóny nebyly dostatečně vyznačeny. V důsledku toho byli američtí parašutisté značně rozptýleni, vojáci 82. a 101. divize se navzájem promíchali. Jen několika jednotkám se podařilo shromáždit dostatek mužů, aby mohli splnit své úkoly podle plánu.³⁶

Parašutisté 2. praporu 505. pluku měli jedno z nejpřesnějších přistání té noci, 27 z 36 skupin praporu přistálo do okruhu jeden a půl kilometru od přistávací zóny. Úkolem 2. praporu pod velením podplukovníka Benjamin Vandervoorta bylo zaujmout pozici ve vesnici Neuville-au-Plain severně od Sainte-Mère-Église a zde se bránit proti případným německým útokům. Po shromáždění se prapor vydal směrem ke Neuville-au-Plain. Během přesunu dostal Vandervoort zprávu od velitele pluku plukovníka Williama Ekmana, že se má přesunout k Sainte-Mère-Église na pomoc 3. praporu, který byl napaden z jihu. Než 2. prapor zahájil přesun, poslal Vandervoort poručíka Turnbulla s jeho střeleckou četou o síle 47 vojáků na sever do Neuville-au-Plain, aby splnil původní úkol praporu. Turnbull zaujal obranu a byl napaden německými jednotkami. Čtyři hodiny parašutisté drželi pozice proti přesile, než se Němci stáhli. Během boje bylo zabito nebo raněno 32 amerických vojáků, podařilo se však zastavit německý postup.³⁷

Úkolem obsadit město Sainte-Mère-Église byl pověřen 3. prapor 505. výsadkového pluku pod velením podplukovníka Edwarda Krause. Prapor měl poměrně přesný seskok. Na shromaždišti měl podplukovník po 45 minutách k dispozici 180 parašutistů a vydal se směrem k městu. Podle zpravodajské služby jej bránila německá posádka o síle přibližně 200 vojáků. Parašutisté cestou narazili na francouzského civilistu, který se nabídl, že výsadkáře k jejich cíli doprovodí. Francouz informoval parašutisty, že německá posádka se v důsledku bombardování rozptýlila do okolí Sainte-Mère-Église a

³⁶ AMBROSE, *Den D*, s. 195–203.

³⁷ FLANAGAN, s. 183–185.

samotné město bránilo jen málo vojáků. Díky momentu překvapení se výsadkářům podařilo rychle obsadit klíčové body v Sainte-Mère-Église. Německá posádka byla zajata. Město bylo důležitou silniční křižovatkou v oblasti, Krause tedy očekával německý protiútok. V 9:00 měl k dispozici 300 vojáků, se kterými chtěl držet pozice. V 9:30 zahájily útok dvě německé roty s podporou tanků. Situace se pro parašutisty stala kritická, než dorazil 2. prapor. Společně se podařilo Němce zastavit v 11:30. Nato Krause poslal 80 vojáků do protiútku. Nakonec se jim podařilo Němce zatlačit a donutili je k ústupu. Do konce dne 6. června Němci nepodnikli žádné další útoky. Sainte-Mère-Église se podařilo udržet až do příchodu vojáků z pláže.³⁸

Úkolem 1. praporu 505. pluku bylo obsadit most u La Fièvre a most u Chef-du-Pont přes řeku Marderet. Dvě hodiny po seskoku rota A 1. praporu čítala 11 důstojníků a 132 mužů. Vyšla se směrem k mostu u La Fièvre. Za úsvitu 6. června se blížila k cíli, během přesunu se k ní připojila skupina vojáků z 507. a 508. pluku. Společně se pokusili dostat z východní strany k mostu, ale byli zastaveni kulometnou palbou. Odpoledne společně s dalšími posilami přechod obsadili. Německý protiútok však jej dobyl zpět a rozdělil americké parašutisty. Rota A zůstala odříznuta na západním břehu. Zbytek 1. praporu 505. pluku byl povolán k La Fièvre a pokusil se obsadit most zpět. Po zbytek dne Němci bombardovali prapor dělostřelectvem a minomety. Dvakrát se Němci pokusili pomocí pěchoty a lehkých tanků dostat na východní břeh. Při prvním útoku se dva tanky skoro dostaly přes most, než byly oba zničeny. Při druhém útoku se Němcům podařilo dostat na východní břeh a zatlačili 1. prapor zpět. V 15:00 bylo 200 mužů z 507. a 508. pluku přesunuto od Chef-du-Pont k La Fièvre. S jejich pomocí byli Němci vytlačeni z východního břehu řeky Merderet.³⁹

V oblasti se nacházeli vojáci 508. a 507. pluku, kteří měli za obsadit oba břehy řeky Merderet. Kvůli nepřesnému seskoku většina vojáků 508. pluku nemohla operovat jako ucelená jednotka. Vojáci bloudili a shromažďovali se do skupin. Ty se postupně připojovaly k různým větším útvarům. Jednou z mála jednotek, která mohla operovat, byl 2. prapor pod velením podplukovníka Shanleyho. Prapor měl za úkol zničit most přes řeku Douve u Pont-l'Abbé. Po seskoku podplukovník Shanley sehnal pouze 30 mužů. Druhého dne ráno vytvořil rádiový kontakt s dalšími dvěma skupinami parašutistů o velikosti čtyř. Společně vyrazili k mostu. Cestou zjistili, že další postup blokují silné nepřátelské síly. Shanley se rozhodl obsadit kótu 30 a vybudovat zde obrannou pozici.

³⁸ BEEVER, s. 68; WARREN, s. 50–51.

³⁹ HOWARTH, s. 79–80; WARREN, s. 51.

Oblast se nacházela mezi Chef-du-Pont a La Fièrè. Poblíž našel asi 200 ztracených parašutistů. S těmito silami další tři dny držel pozice a odrážel německé útoky. Pomocí rádia získal z divizního velitelství dělostřeleckou podporu, jinak se parašutisté museli spoléhat sami na sebe, byli odříznuti od zbytku divize.⁴⁰

Taktéž 507. pluk měl nepřesný shoz. Jen část pluku mohla operovat jako ucelená jednotka, zbytek vojáků byl značně rozptýlen. Jedním z úkolů pluku bylo obsadit západní přístup k La Fièrè. Velitel 2. praporu podplukovník Charles Timmes přistál na západní straně řeky Marderet. Shromáždil asi 50 mužů a přesunul se do Amfreville západně od řeky. Timmes zde narazil na německý odpor a ztratil čtyři muže. Pokusil se přejít u La Fièrè přes most na východní stranu řeky, ale zastavila je kulometná palba. Timmes vytvořil obrannou pozici v Cauquigny na západní straně řeky. Východní část mostu se stala shromaždištěm pro parašutisty, kteří dopadli mimo své zóny. Seskupili se zde vojáci pod vedením kapitána z 2. praporu Bena Schwarzwaldera. V poledne 80 vojáků pod vedením kapitána Schwarzwaldera zaútočilo přes most a spojilo se s jednotkami na západní straně řeky. Schwarzwalder se připojil ke zbytku praporu pod podplukovníkem Charlesem Timmesem. Zanechal pouze pár vojáků chránit most. Předpokládal, že další parašutisté se přes něj přesunou a zajistí západní břeh řeky. Než se výsadbářům podařilo zpevnit pozice, zahájila protiútok německá pěchota podpořena lehkými tanky. Němci obsadili západní břeh řeky a odřízli Timmesovu skupinu.⁴¹

O obsazení mostu u Chef du Pont se pokusil zástupce velitele divize generál James Gavin. Po seskoku posbíral ztracené parašutisty a vydal se směrem k mostu u Chef du Pont. Když tam dorazil, byl jeho postup zastaven německými jednotkami. Gavin se následně dozvěděl o neúspěchu u La Fièrè a vydal se s většinou vojáků tam. U Chef du Pont zanechal pouze oslabenou četvu pod velením kapitána Roye Creeka. Němci později toho dne zahájili útok a přes americké pozice skoro prorazili. Parašutistům na pomoc dorazily jednotky kluzákové pěchoty s protitankovým dělem. Společně Němce zastavily a poté se podařilo nepřítele vytlačit a most obsadit.⁴²

Další skupina parašutistů se po seskoku shromáždila na západní straně řeky Marderet pod vedením plukovníka Milleta velitele 507. pluku. Jeho úkolem bylo obsadit Amfreville západně od La Fièrè. Po seskoku měl Millet k dispozici jen 30 vojáků.

⁴⁰ WARREN, s. 53–54; FLANAGAN, s. 186–187.

⁴¹ FLANAGAN, s. 186; ZALOGA, Steven, D-Day 1944: *Utah Beach & the US Airborne Landings*, Oxford 2004, s. 37–41.

⁴² LOFARO, Guy, *The Sword of St. Michael. The 82nd Airborne Division in World War II*, Boston 2011, s. 225–226; ZALOGA, s. 41.

Rozhodl se proto vyčkat na posily. Po zbytek 6. června se ke skupině přidávali zbloudilí výsadkáři. Večer velel Millet až 100 vojákům. Následující den se k nim připojila další skupina pod velením kapitána Allena Taylora s 250 parašutisty. Večer dostal Millet rozkaz od velitele divize, aby se pokusil spojit s plukovníkem Timmesem. Cestou se Milletovi vojáci střetli se s německou hlídkou. Výsadkáři se rozdělili a skupina se rozpadla. Zbytky vojáků se po částech pokoušely dostat k americkým liniím, polovina jich při tom byla zabita nebo zajata.⁴³

U mostu La Fièrè nastala patová situace. 7. června se Němci neúspěšně pokusili zaútočit. 8. června probíhaly na obou stranách reorganizace a krátké přestřelky. Večer chtěl velitel 82. divize Matthew Ridway zaútočit přes řeku a zachránit obklíčené jednotky. Měl k dispozici asi 1300 vojáků z 508. a 507. pluku. Tito vojáci, ale bojovali od 6. června, byli unavení a docházela jim munice. Ridway místo toho použil čerstvé jednotky z 325. pluku kluzákové pěchoty, který přistál 7. června. Vojáci 1. praporu kluzákové pěchoty překročili řeku Merderet skrz bažiny o půlnoci mezi 8. a 9. červnem. Po dosažení druhé strany zaútočili směrem k La Fièrè, cestou se k nim připojili Timmesovi vojáci. Asi 800 metrů od mostu Američané narazili na tvrdý odpor a museli se stáhnout. Když Gavin zjistil, že se útok 1. praporu zastavil, rozkázal 3. praporu kluzákové pěchoty zaútočit na most. Útok začal 9. června v 10:45 po dělostřelecké přípravě houfnic a středních tanků. Vojákům se podařilo bez odporu dostat na západní břeh. V poledne četa těžkých zbraní spolu se třemi tanky Sherman podpořila pěchotu. Navzdory tomu postupovaly americké jednotky pomalu. V 15:30 dosáhly pozic 1. praporu kluzákové pěchoty. Později Američané dosáhli Shanleyho pozic na kótě 30. Večer držela 82. divize 3 km široké předmostí na západě od La Fièrè. V 19:00 zahájili němečtí granátníci protiútok a skoro se dostali až k řece, 1. prapor kluzákové pěchoty byl na čas odříznut. Ale 350 parašutistů z 507. pluku podpořilo obranu a ve 20:45 se situace stabilizovala. Vojáci 325. pluku kluzákové pěchoty utrpěli těžké ztráty, přišli o téměř polovinu mužů během jednoho dne. Ráno 10. června dva pluky 90. divize přešly přes most a vystřídaly parašutisty.⁴⁴

Podle plánu měly kluzáky výsadkářům dopravit zásoby, další vojáky a techniku. První zásobovací mise pro 82. výsadkovou divizi pojmenována Detroit proběhla ráno 6. června. Přes 50 kluzáků mělo dopravit protitanková děla a džípy. Kvůli nepřesné navigaci a protiletadlové palbě všechny kluzáky nepřistály v určené oblasti, některé se při tvrdém přistání poškodily, ale většina nákladu zůstala použitelná. Největší zásobovací operace

⁴³ FLANAGAN, s. 186–187.

⁴⁴ LOFARO, s. 230–242; WARREN, s. 57–58.

měla krycí název Elmira. Skoro 180 kluzáků ve dvou vlnách odstartovalo 6. června v 16:40 z letiště v Anglii. Při průletu nad vnitrozemím se kluzáky dostaly pod protiletadlovou palbu. Přistání bylo tvrdé, až 80 procent kluzáků bylo při přistání zničeno. Část přistávací zóny stále drželi Němci. Ihned po přistání museli vojáci v kluzácích odrazit nepřítele. Kvůli nepřátelské palbě vyložili výsadkáři až většinu nákladu v noci. Další dvě zásobovací mise s názvem Galveston a Hackensack proběhly 7. června, měly přepravit 325. kluzákový pěší pluk. Kluzáky nesly kromě vojáků také houfnice, minomety a zásoby munice. Přistání obou misí bylo úspěšné. Rychle podařilo shromáždit 90 procent pluku. Příslušníci kluzákové pěchoty se následně přesunuli k La Fièvre.⁴⁵

Přistání 82. výsadkové divize během noci z 5. na 6. června neproběhlo podle plánu, pouze asi 10 procent parašutistů dopadlo do svých zón. Za úsvitu 6. června disponovala 82. divize asi 1500 vojáky poblíž svých cílů, o půlnoci již 2000. Divizi se nepodařilo splnit všechny úkoly během 6. června. Parašutisté neuspěli při obsazení mostů přes řeku Merderet, část vojáků 82. divize byla odříznuta. Na druhou stranu se podařilo dobýt a udržet město Sainte-Mère-Église podle plánu. Rozptýlení parašutisté působili problémy i německému velitelství. Díky zmateným zprávám se německému velení nepodařilo určit hlavní uskupení parašutistů. Němečtí velitelé tak nemohli podniknout akce ke zničení amerického leteckého výsadku.⁴⁶

⁴⁵ FLANAGAN, s. 190; WARREN, s. 64–70.

⁴⁶ FOWLER, *Operace Overlord*, s. 113; ZALOGA, s. 63–64.

6 Působení 101. americké výsadkové divize

Další parašutisté, kteří seskočili v noci před vyložením v Normandii, byli příslušníci 101. výsadkové divize. Pro výsadek měl útvar použít tři pluky (501., 502. a 506.), každý pluk disponoval třemi prapory. Na rozdíl od 82. byla 101. divize novou jednotkou bez předchozích bojových zkušeností. Proto jí byl svěřen jednodušší úkol. Parašutisté měli pomoci vojákům 4. pěší divize, kteří se plánovali vyložit na pláži Utah. Konkrétním cílem bylo umlčet německou baterii a obsadit cesty přes zaplavené oblasti ve vnitrozemí, dále zdymadlo na řece Douve v La Barquette a dva mosty severovýchodně od Carentanu u Le Port.⁴⁷

Večer 5. června před odletem navštívil 101. výsadkovou divizi generál Eisenhower, aby vojáky povzbudil do boje. Celkem 6400 parašutistů mělo být dopraveno z anglických letišť do Francie pomocí 490 letadel. Ovšem stejně jako u 82. výsadkové divize pro většinu pilotů transportních letadel to byla jejich první bojová mise. Tato nezkušenost a nedostatečný výcvik pilotů se ukázal jako problém při vysazování parašutistů.⁴⁸

V první vlně letadel letěli značkáři 101. výsadkové divize. Do Francie se podařilo pilotům udržet formaci, ale při přeletu do vnitrozemí se dostali do mraků. Kvůli nízké viditelnosti se formace začala rozpadat. Jedno letadlo se ztratilo úplně a vysadilo značkáře nad kanálem La Manche. Ostatní piloti měli taktéž problém s navigací. Pouze jeden tým seskočil na správném místě. Značkáři si na zemi uvědomili nesprávnost své polohy a rozhodli se neplést piloty označováním špatných pozic.⁴⁹

K výsadku hlavních sil 101. výsadkové divize mělo dojít mezi první a druhou hodinou ráno 6. června. Stejně jako u značkářů formaci letadel narušily mraky. Když z nich vyletěli německá protiletadlová obrana zahájila palbu. Němci v oblasti disponovali pouze lehkými protiletadlovými děly a kulomety, nepředstavovali tak pro americká letadla vážnou hrozbu. Většina pilotů se ocitla po palbou poprvé. Snažili se proto provádět úhybné manévry. Tím se často dostali mimo své vytyčené letové trasy a poté nemohli najít přistávací zóny. Vlivem těchto událostí byl seskok parašutistů 101. divize značně nepřesný.⁵⁰

⁴⁷ BEEVER, s. 104–105.

⁴⁸ FLANAGAN, s. 171–173.

⁴⁹ HUBÁČEK, s. 180–181; FLANAGAN, s. 175.

⁵⁰ BANDO, Mark, *101st Airborne. The Screaming Eagles at Normandy*, Standale 2011, s. 54–65.

Úkolem 101. výsadkové divize bylo pomoci vojákům na pláži Utah postoupit do vnitrozemí. Konkrétně parašutisté 502. pluku měli zajistit dva průchody z pláže Utah, kudy plánovali vojáci 4. pěší divize pokračovat dále do vnitrozemí. Pluk měl dále zneškodnit německou dělostřeleckou baterii u Saint-Martin-de-Varreville. Německá děla mohla významně ohrozit vylodění na pláži Utah, proto generál Bradley nařídil umlčení této baterie. Zneškodněním německých děl byl pověřen 2. prapor. Parašutisté, ale byli nepřesným seskokem značně rozptýleni a celý den se snažili shromáždit. S jejich úkolem měl pomoci 3. prapor pod velením podplukovníka Roberta Cola. Po přistání shromáždil skupinu vojáků, kromě parašutistů ze svého praporu disponoval výsadkáři z různých útvarů dokonce i z 82. výsadkové divize. Podobně probíhalo shromáždění vojáků 101. výsadkové divize přes celý den 6. června, kdy se vojáci se shromažďovali do skupin sestavených z různorodých útvarů a snažili se plnit úkoly divize. Když podplukovník dorazil k německým dělům, objevil pozice opuštěné, Němci je pravděpodobně opustili kvůli náletu britských bombardérů. Cole se rozhodl splnit i druhotný úkol praporu, navázat spojení s vyloděnými vojáků na pláži Utah. Rozdělil své vojáků do dvou skupin, každá měla obsadit jeden východ z pláže. Ten první byl nalezen nebráněný, ale krátce po obsazení se na Američany zaměřila německá děla a parašutisté museli prostor vyklidit. K druhému východu z pláže se vydala skupina s Colem, i ten se podařilo obsadit bez odporu. Krátce poté tudy ustupovali Němci z pláže Utah a parašutisté na ně zahájili palbu. Výsadkářům se podařilo beze ztrát zabít 50 nepřátel. V jednu hodinu odpoledne se zde parašutisté spojili s americkou 4. pěší divizí vyloděnou na pláži Utah. Kromě přímé pomoci vojáků 4. pěší divize měl 502. pluk vytvořit obranný perimetr na severním křídle u vesnice Foucarville. Pozice byla bráněna německými jednotkami, parašutistům se tak podařilo vesnici obsadit až odpoledne. Parašutisté zaujali obranu, než je vystřídali vojáci z pláže.⁵¹

Taktéž 506. pluk obsazoval průchody z pláže Utah, jeden u Houdienville, druhý u Pouppeville. Velitel 2. praporu podplukovník Robert Strayer po seskoku shromáždil vojáků a směřoval ke Houdienville. Během postupu byl zbrzděn německým odporem a do cílové oblasti parašutisté dorazili až odpoledne. V tu dobu již byla pozice obsazena vojáků 4. pěší divize. Úkolem obsadit Pouppeville byl pověřen 1. prapor. Kvůli nepřesnému seskoku čítal jen 50 vojáků. Ti se společně s parašutisty z jiných útvarů shromáždili pod plukovníkem Robertem Sinkem, velitelem 506. pluku. Tuto skupinu

⁵¹ JONAS, Robert, *History of 101st Airborne Division*, Nashville 2005, s. 14–21; WARREN, s. 39.

chtěl mít Sink jako zálohu na svém velitelství v Hiesville, ale když neslyšel žádné zprávy od ostatních praporů, vyslal vojáky do Pouppeville. Na místo kvůli potyčkám s nepřítelem dorazili až odpoledne. Oblast našli obsazenou 3. praporem 501. pluku a divizním velitelstvím včetně velitele divize generála Taylora McAuliffa.⁵²

Nejhorší seskok celé divize zaznamenal 3. prapor 506. pluku. Němci odhadli místo, kde měl prapor přistávat, polili okolní budovy benzínem a zapálili je. Tím osvětlili parašutisty a zahájili na ně palbu. Velitel i zástupce velitele praporu padli jako první. Jen několik parašutistů společně s kapitánem Charlesem Shettlem přistáli mimo dopadovou zónu a vyhnuli se německé palbě. Společně se pak vydali obsadit přechody přes řeku Douve u Le Port. Cestou se skupina rozšířila a podařilo se tak zabrat oba mosty. O dvě hodiny později ale byli parašutisté zatlačeni německým protiútokem zpět. Výsadkáři se zakopali a vytvořili obranné pozice poblíž mostů.⁵³

501. pluk měl za úkol zabránit německým posilám dostat se na pláž Utah a zároveň usnadnit postup amerických vojáků do vnitrozemí. Pluk měl obsadit zdymadlo u La Barquette a dále několik přechodů přes řeku Douve. Společně s plukem seskočil i generál Taylor. Po seskoku se setkal se skupinou vojáků 3. praporu pod vedením podplukovníka Juliana Ewella. V šest hodin ráno nařídil Taylor vydat se do Pouppeville zabezpečit spojení s jednotkami na pláži Utah. K vesnici se parašutisté dostali bez větších obtíží po dvou hodinách. Ovšem při příchodu narazili na odpor německých jednotek. Výsadkáři museli další čtyři hodiny bojovat o každý dům. Nedařilo se však vesnici obsadit. Až s příchodem 4. pěší divize byli Němci vytlačeni.⁵⁴

Další vojáci 501. pluku se snažili obsadit přechody přes řeku Douve. Velitel pluku plukovník Johnson po přistání sehnal 150 parašutistů a vyrazil ke zdymadlu, které kontrolovalo zatopené území podél řeky. Když dorazil k cíli, objevil je nehlídané a rychle je obsadil. Parašutisté zaujali obranné pozice a zakopali se. Vzápětí se na výsadkáře zaměřila německá děla a minomety. Přes rádio Johnson sehnal podporu námořních děl a umlčel část německého dělostřelectva. Aby parašutisté zdymadlo udrželi, potřebovali více vojáků. Nejbližší se nacházel 2. prapor. Útvar pod velením podplukovníka Roberta Ballarda měl jeden z nejlepších výsadků. Po seskoku rychle sesbíral 250 mužů, ale na druhou stranu byl odříznut od zbytku divize. Přes rádio se spojil s Johnsonem a ten mu nařídil, aby se pokusil probít k pozicím u La Barquette přes Saint-

⁵² JONAS, s. 20; WARREN, s. 42.

⁵³ ZALOGA, s. 34.

⁵⁴ HOWARTH, s. 89.; JONAS, s. 21

Côme-du-Mont. Ballard zahájil útok, ale byl zastaven německou obranou, kterou se nepodařilo prolomit ani s námořní podporou. Ballardově skupině se tak nepodařilo spojit s parašutisty u zdymadla, ale vážala německé jednotky, které nemohly být použity jinde. Vojáci 2. praporu zůstali v obklíčení do 7. června, kdy se k nim probojovali příslušníci 101. výsadkové divize s podporou tanků.⁵⁵

Parašutisté drželi některé přechody přes řeku Douve, ale jejich síly byly nepočetné navíc jim docházeli zásoby i munice. Část mostů přes řeku nadále zůstala v německých rukou a nepřítel tudy mohl provést protiútok, což také udělal. V šest hodin ráno dne 6. června velitel německého 6. parašutistického pluku dostal rozkaz zaútočit na město Sainte-Mère-Église. Jeho dva prapory odpoledne překročily řeku Douve. První prapor německých výsadkářů dosáhl před půlnocí Sainte-Marie-du-Mont a mohl napadnout vyložené jednotky na pláži Utah. Druhý prapor prošel americkými liniemi a dostal se na vzdálenost 1,5 km od Sainte-Mère-Église. V noci téhož dne se velitel pluku rozhodl stáhnout, obával se velkého počtu amerických výsadkářů. Druhý prapor ustoupil do města Carentan bez problémů. Ale první prapor se stahoval přes Le Port a přes La Barquette. Zde byl zaskočen americkými parašutisty pod vedením Johnsona a Shetta. Překvapení Němci se dostali pod palbu a 350 se jich krátce poté vzdalo. Američtí výsadkáři udrželi své pozice proti německému protiútku.⁵⁶

Taktéž pro 101. divizi bylo naplánováno zásobování pomocí kluzáků. První kluzáková mise nazvaná Chicago přistávala čtyři hodiny ráno dne 6. června západně od Sainte-Marie-du-Mont. Kluzáky dopravovaly 155 vojáků 327. kluzákového pěšího pluku. Společně s nimi přistával asistent velitele divize generál Don Pratt. Kluzák generála při přistání narazil do živého plotu a Pratta vymrštil proti kovové části kluzáku. Generál byl na místě mrtev. Stal se nejvyšší postaveným americkým důstojníkem, který zemřel v den D. Druhá kluzáková mise s názvem Detroit odstartovala 6. června v jednu hodinu ráno z Anglie. Kluzáky nesly protitanková děla a džípy. Přes německou protiletadlovou palbu se podařilo dopravit důležité zásoby.⁵⁷

Kvůli nepřesnému seskoku se velká část 101. výsadkové divize snažila během dne D shromáždit. Pouze malý počet parašutistů přistál dostatečně blízko svých přistávacích zón. Za úsvitu 6. června jen necelých 20 procent vojáků dosáhlo pozic poblíž svých cílů. Přes komplikace se podařilo navázat kontakt se 4. pěší divizí z pláže Utah, tím parašutisté

⁵⁵ ZALOGA, s. 34; JONAS, s. 22.; WARREN, s. 46.

⁵⁶ WARREN, s. 47.

⁵⁷ FLANAGAN, s. 181.

zajistili hladký průběh vylodění. Na druhou stranu se výsadkářům nepodařilo obsadit všechny přechody přes řeku Douve a tím byl výsadek ohrožen německým protiútokem. Ztráty divize lze jen odhadovat, neboť se velká část parašutistů pohřešovala.⁵⁸

⁵⁸ FOWLER, *Operace Overlord*, s. 113; ZALOGA, s. 63.

7 Zhodnocení leteckého výsadku

Už během plánování operace Overlord vznikly obavy ohledně leteckého výsadku. Parašutisté disponovali pouze lehkými zbraněmi, navíc se po přistání museli shromáždit. Toho mohl využít nepřítel a výsadkáře zničit, než by se jim podařilo dosáhnout jejich cílů. Podobné obavy vyjádřil velitel leteckého maršál Trafford Leigh-Mallory. Britští výsadkáři měli zabránit německým tankovým jednotkám v útoku na vyloděné vojáky na pláži Sword. Američtí výsadkáři měli zajistit hladký průběh vylodění na pláži Utah a taktéž zamezit případným německým pokusům o protiútok.⁵⁹

6. britská výsadková divize měla za úkol vytvořit pozice pro rychlý postup z pláží a následné obsazení města Caen. Britové museli zneškodnit německou dělostřeleckou baterii ohrožující vylodění na pláži Sword. Taktéž měli parašutisté zadržet pokus německých jednotek o zničení předmostí. V oblasti operovala německá 21. tanková divize, která mohla výrazně vylodění ohrozit.⁶⁰ Ráno 6. června bylo všech cílů divize dosaženo, parašutisté se ale museli během dne bránit útokům německých tanků. S pomocí posil z kluzáků a vojáků z pláží se podařilo pozice uhájit. Zneškodnění dělostřelecké baterie se nejprve potýkalo s nedostatkem mužů, i přesto svůj úkol splnili. Celkově bylo nasazení 6. výsadkové divize úspěchem, vojáci splnili všechny plánované úkoly a umožnili hladký průběh a postup do vnitrozemí britských jednotek z pláže Sword.⁶¹

Úkolem amerických výsadkářů bylo zajistit hladký průběh vylodění na pláži Utah a následný postup do vnitrozemí. Zabránit německým jednotkám v protiútku a odříznout poloostrov Cherbourg, aby mohl být rychle obsazen.⁶² Výsadek amerických parašutistů ovšem probíhal komplikovaně, především kvůli jejich rozptýlení. Důvodů roztroušení parašutistů bylo mnoho. Piloti museli při letu spoléhat pouze na měsíční světlo, tím pádem měli problém za nízké viditelnosti určit svoji pozici. Dále při příletu nad pobřeží Francie vletěli do mraků, museli se rozptýlit, aby zabránili kolizi. Když z nich vyletěli, nacházeli se příliš daleko od sebe. Pilotům bylo nařízeno udržovat rádiové ticho. Osamocení piloti letadel se tak nemohli řídit podle ostatních při navigaci a nemohli použít rádio pro navázání kontaktu, aby znovu vytvořili formaci. Při přiblížení k přistávacím zónám zahájili Němci palbu a oslepovali piloty. Velká většina osádek letadel neměla bojové zkušenosti, piloti se proto snažili palbě vyhnout, zvýšili rychlost nebo prováděli

⁵⁹ MARRIOT, s. 46–52.

⁶⁰ HUBÁČEK, s. 163.

⁶¹ MARRIOTT, s. 74–76.

⁶² HUBÁČEK, s. 179–180.

úhybné manévry. Tím se opět odklonili od plánované trasy nebo kvůli vysoké rychlosti oblast přeletěli. Navigačním vybavením navíc disponoval pouze vedoucí pilot formace. Většina letadel tak musela spoléhat na ostatní, že jim ukážou, kde parašutisty shodit. Piloti se taktéž řídili podle doby strávené nad francouzským pobřežím. Avšak té noci vál silný vítr, který poháněl americká letadla a ta letěla rychleji. Někteří piloti navíc zrychlili, aby se dostali z nepřátelské palby, a znovu již nezpomalili. Nemohli najít správné přistávací zóny, protože očekávali, že je najdou světelně označeny. Značkáři ovšem byli nepřesně vysazeni kvůli stejným důvodům jako poté hlavní síly. Pouze 38 ze 120 značkářů přistálo přímo na své cíle. Měli jen však hodinu, aby označili přistávací zóny. Značkáři se nicméně obávali, že pokud zóny světelně označí, dají nepříteli možnost připravit se na parašutisty. Rozhodli se proto v blízkosti německých sil zóny neoznačovat. Parašutisté vinili piloty za jejich rozptýlení, avšak i další faktory zpomalily shromáždění výsadkářů při dopadu na zem.⁶³

Některé parašutisty se podařilo vysadit nad přistávací zónou, jenže stejně jako u letadel i výsadkáře odchýlil vítr a ti pak dopadali mimo své určené pozice. Samotné přistání se též ukázalo jako problematické. Někteří výsadkáři dopadli do zaplavených oblastí, s sebou měli veškeré vybavení. Jeho váha je pak táhla dolů, museli je buď odhodit nebo se utopili. Další parašutisté přistáli mezi nepřátelské jednotky a byli zajati nebo zabiti. Mnoho vojáků při dopadu utrpělo zranění, což je značně zpomalilo a ztěžovalo splnění úkolů. Výsadkáři, kteří přistáli bezpečně, se museli potýkat s orientací. Zaplavená území a živé ploty vypadaly podobně, pro Američany bylo těžké odhadnout, kde se nachází. Tma také zhoršovala viditelnost a tím pádem i určení pozice. Vojáci navíc neměli, jak spolu komunikovat. Rádiem disponovalo jen málo výsadkářů a velká část zařízení byla při seskoku poškozena. Parašutisté byli unavení. Původně bylo plánováno zahájit výsadek již předchozí den, pouze malému počtu výsadkářů se podařilo usnout před akcí. Dostali také do letadel prášky proti nevolnosti, ty způsobovaly únavu a ospalost. S sebou si nesli vše potřebné, od zásob potravin po municí, to ale znamenalo, že se pohybovali pomalu. Rozptýlení vojáků bylo horší, než se plánovalo. Asi 10 procent dopadlo do svých zón. Mezi 25 a 30 procent přistálo v okruhu 1,5 km od přistávacích oblastí. Přes polovinu výsadkářů dopadlo do okruhu 3 km od zón. I přesto, že američtí parašutisté byli v početní nevýhodě, podařilo se jim zajistit pozice pro postup vojáků z pláže Utah do vnitrozemí a zabránit německým pokusům o protiútok.

⁶³HAULMAN, Daniel, *Before the D-Day Dawn. Reassessing the Troop Carriers at Normandy*. In: *Air Power History* 51, 2004, 2, s. 22–25; WARREN, s. 58–61.

Na německém velitelství v Normandii probíhal zmatek. Zprávy o výsadbářích byly nepřesné a nejasné. Kvůli tmě bylo těžké odhadnout síly parašutistů. Němečtí velitelé nevěděli, zda se jedná o soustředěný útok, o přepadaní, nebo pokus o podporu francouzského hnutí odporu. Domnívali se, že je příliš špatné počasí, aby mohlo být provedeno vylodění. Hlášení německých vojáků byla často přehnaná. Tím pádem i přes množství zpráv ohledně výsadek, nemohli němečtí velitelé určit, co se děje. Nejvíce hlášení pocházelo severovýchodně od Cean a severně od Carentan, tedy v oblastech amerického a britského výsadku. Parašutisté byli dále hlášeni u města Le Havru. Tam spojenci shodili jen figuríny. Před šestou hodinou ráno volal náčelník štábu vrchního velitelství německých sil v západní Evropě Günther Blumentritt do Berlína o tankové posily. Jeho návrh byl zamítnut, neboť se v Berlíně domnívali, že se jedná pouze o klamný manévr. Velitelství v Německu věřilo, že hlavní útok spojenců proběhne v oblasti Calais. Nedošlo tak k žádnému rozhodnému kroku proti parašutistům.⁶⁴

V 6:30 ráno dne 6. června se vylodili vojáci americké 4. pěší divize na pláži Utah. Jen krátce po nich se vylodily obojživelné tanky. Společně se jim podařilo obsadit pláž a postupovat do vnitrozemí. Kolem poledne navázali vojáci 4. pěší divize spojení s parašutisty ze 101. divize. Odpoledne se přiblížili k městu Sainte-Mère-Église a k 82. výsadkové divizi. Postoupili až 10 km do vnitrozemí. Pěší divizi se podařilo splnit většinu jejich úkolů, ztráty činily pouze 197 vojáků.⁶⁵

Na pláži Omaha se měli Američané vylodit v 6:30 ráno, ale silný vítr a rozbouřené moře vylodění zpozdily. Na pláži se současně nacházela silná německá obrana. Tanky se kvůli nepříznivému počasí potopily a pěchota tak byla nechráněna. Na pláži probíhaly těžké boje. Až v 10:00 byla německá obrana prolomena a začal postup do vnitrozemí. Podařilo se projít až 1,5 km do hloubky. Celkem ale Američané na pláži ztratili až 4000 vojáků.⁶⁶

Celkově lze vylodění v Normandii považovat za úspěch. Spojenecké jednotky zajistili pláže a vytvořili předmostí, ze kterého mohli dále postupovat do vnitrozemí. Německá obrana pobřeží byla většinou relativně slabá a podařilo se jí rychle překonat. Německým jednotkám se také nepodařilo provést silnější protiútok, který by ohrozil vylodění. Jako příklad úspěchu parašutistů lze uvést vylodění na pláži Utah. Ztráty amerických vojáků zde byly relativně malé, zásluhu na tom měli výsadkové divize ve

⁶⁴ HUBÁČEK, s. 185–190.

⁶⁵ FOWLER, *Operace Overlord*, s. 120–123.

⁶⁶ Tamtéž, s. 137–144.

vnitrozemí. Parašutisté obsadili průchody do vnitrozemí a zamezili Němcům posílit jednotky na pláži. Naproti tomu na pláži Omaha byly ztráty největší. Ve vnitrozemí nebyla shozena žádná výsadková divize na podporu vyloděných jednotek. Příčinou ztrát ovšem byl i špatný terén, silná německá obrana a rozbouřené moře.⁶⁷

Američtí parašutisté a kluzáková pěchota ztratila během operace Overlord asi 2500 mrtvých, raněných a pohřešovaných. Po splnění jejich úkolů byly výsadkové divize staženy zpět do Anglie a proběhlo hodnocení výsadek. Dopravní letadlo C-47 a americký kluzák Waco se ukázaly jako účinné, německá protiletadlová palba jim nezpůsobila velké ztráty. Jen 41 letadel a 9 kluzáků bylo sestřeleno z více než 1500 použitých letadel. Při leteckém výsadku byla ztracena skoro všechna lehká polní děla, pouze jedno z 12 bylo použitelné. V příštích výsadkových operacích měla být veškerá technika dopravena kluzáky. Kluzákové mise probíhaly podle představ. Výsledky operace ukázaly, že ztráty kluzáků byly stejné ve dne jako v noci. Ukázalo se, že přistání během dne jsou mnohem přesnější. Většinou problémům při přistání kluzáků, jako byl terén a špatné počasí, se nedalo vyhnout. To ukončilo debatu, zda provádět přistání kluzáků ve dne nebo v noci. Nikdy už v průběhu druhé světové války nebyly kluzáky použity ve velkém množství při přistání v noci. Taktéž vznikla otázka, zda vysazovat parašutisty ve dne nebo v noci. Kvůli zranitelnosti světelných značení, limitacím radaru a problémům udržení formace v noci, bylo rozhodnuto příští výsadky provádět ve dne. Po výsadku v Normandii bylo určeno lépe vycvičit piloty a označit přistávací zóny. Možnost vidět ve dne místa přistání zlepšila seskok a snížila počty nehod kluzáků. Tyto výhody převážily rizika spojená s protiletadlovou obranou. Činnost německých letadel byla během výsadku v Normandii minimální a neohrozila parašutisty. Spojenci provedli během druhé světové války další letecké výsadky, v srpnu 1944 při invazi do jižní Francie nebo v září 1944 při pokusu obsadit přechody přes řeku Rýn. Obě letecká přistání kluzáků byla provedena ve dne.⁶⁸

⁶⁷ WOLFE, Martin, *Green Light. A troop carrier squadron's war from Normandy to the Rhine*, Philadelphia 1989, s. 111–112.

⁶⁸ WOLFE, s. 111–112.; WARREN, s. 58–61.

8 Závěr

Vylodění v Normandii 6. června 1944 je dodnes největší úspěšná obojživelná operace. Plánování invaze do Francie začalo již v roce 1942, realizovat se jí podařilo až o dva roky později. Během této doby došlo vybrání místa útoku, rozvržení jednotek prvního sledu na pět pláží a bylo vysadit tři výsadkové divize ve vnitrozemí. Použití parašutistů představovalo riziko, pokud by se k výsadkářům nedostali včas posily nebo nepřítel v místě seskoku disponoval silnými jednotkami, mohlo dojít ke zničení leteckého výsadku.

Parašutisté vzlétali z anglických letišť večer 5. června. Jejich úkolem bylo zajistit hladký průběh námořního vylodění. Britská 6. výsadková divize zajišťovala levé křídlo vylodění. Parašutistům se podařilo zneškodnit německou dělostřeleckou baterii ohrožující pláž Sword. Zároveň zajistili mosty přes řeku Orne a Dives a tím zamezila německé 21. tankové divizi v postupu proti vyloděným jednotkám. S pomocí kluzákových posil se výsadkářům podařilo udržet přechody u Bénouville. Britští vojáci z pláží tudy mohli rychle postupovat do vnitrozemí. I přes některé komplikace se britské 6. výsadkové divizi podařilo splnit své úkoly a výrazně podpořit levé křídlo vylodění.

Americká 82. a 101. výsadková divize operovali na pravém křídle vylodění. Vlivem nedostatečného výcviku pilotů a špatného označení přistávacích zón došlo k rozptýlení velké části po poloostrově Cotentin. Jejich další shromáždění ztěžoval špatný terén a tma zhoršovala orientaci. Americkým parašutistům se do 6. června nepodařilo zajistit oblast kolem řeky Marderet. Oblast zajistili až s příchodem vyloděných jednotek. Nicméně výsadkáři splnili svůj hlavní úkol, zajistit hladké vylodění na pláži Utah. Zde částečnou zásluhou výsadkářů utrpěli americké jednotky nejmenší ztráty z celého vylodění.

Německým vojákům se nepodařilo zastavit nepřitele na pláži. Na německém velitelství ve Francii způsobil parašutistický výsadek jejich rozptýlení se ukázalo jako částečné výhodou. Velitelství bylo zahlceno zprávami o výsadkářích a nevědělo, kde se skutečně nachází, ani jaké mají cíle. Proti výsadkářům nebyla učiněna žádná rozhodná opatření. Během dne se někteří němečtí velitelé nechtěli postupovat z obav, že narazí na parašutisty.

Celkově bylo nasazení tří výsadkových divizí při vylodění v Normandii považováno za úspěch. Nicméně také odhalilo některé problémy spojené použitím výsadkářů. Přesný seskok byl jedním z klíčových faktorů úspěšné operace. Po

zkušenostech z operace Overlord bylo rozhodnuto, že veškeré budoucí velké výsadkové operace budou probíhat ve dne, aby se zlepšila přesnost výsadku. Piloti dopravních letadel měli být více vycvičeni a veškerá technika měla být dopravena kluzáky, aby nedošlo k jejímu poškození při dopadu. Po operaci Overlord se spojenci rozhodli dále využít výsadkové jednotky. V srpnu 1944 byli nasazeny americké parašutistické jednotky při vylodění v jižní Francii. Letecký výsadek měl podobně jako v Normandii zajistit rychlý postup do vnitrozemí. Parašutisté utrpěli jen malé ztráty a rychle splnili své úkoly. Tento další úspěch leteckých výsadkových sil podpořil důvěru spojeneckého velení v další nasazení těchto jednotek. Britský generál Montgomery se po zdařilých nasazení parašutistů při vylodění v Normandii a jižní Francii rozhodl provést rozsáhlou leteckou výsadkovou operaci. Kvůli předchozím úspěšným nasazením parašutistů nebral Montgomery v potaz značná rizika přinášející vysazení vojáků do nepřátelského území. V září 1944 byla zahájena operace Market Garden. Šlo o jedno z největších nasazení leteckých výsadkových jednotek, přes 35 000 parašutistů mělo seskočit za denního světla a obsadit klíčové mosty přes které by hlavní spojenecké síly postupovali do Německa. Operace ukázala rizika výsadkových operací. Parašutisté byli vysazeni daleko od svých cílů a trvalo, než se dostali k mostům. Toho využili německé jednotky v oblasti. Zpravodajská služba selhala a nezjistila přítomnost německých tankových divizí. Výsadkáři byli německými jednotkami zatlačeni zpět a utrpěli těžké ztráty. Posledním velkým spojeneckým leteckým výsadkem druhé světové války byl pokus o přechod řeky Rýn v březnu 1945. Po zkušenostech při operaci Market Garden byli parašutisté vysazeni nedaleko hlavních sil. Nasazení leteckých výsadkových jednotek bylo vždy doprovázeno rizikem jejich obklíčení a zničení. Na druhou stranu v případě jejich úspěšného použití lze překvapit nepřítele a obejít jeho silné pozice.

Úspěch vylodění v Normandii umožnil nasazení spojeneckých vojáků na široké frontě. Německá armádě musela od června 1944 čelit dvou hrozbám, na východě Rudé armádě a na západě spojenecké. V červenci byla sovětským svazem zahájena mohutná ofenzíva na podporu spojeneckého vylodění, která zatlačila německé jednotky blíže k Německu. Spojenecké armádě se podařilo po měsíci prolomit německou obranu a obsadit Francii. Koncem roku jejich postup zastavil před německými hranicemi. Vylodění v Normandii je považováno za klíčovou událost, která zvrátila průběh druhé světové války definitivně v neprospěch Německa.

9 Seznam použité literatury

- AMBROSE, Stephen, *Den D. 6. 6. 1944. Vrcholná bitva druhé světové války*, Brno 2006.
- AMBROSE, Stephen, *Eisenhower, the Intelligence Community, and the D-Day Invasion*. In: *The Wisconsin Magazine of History* 64, 1981, 4.
- BANDO, Mark, *101st Airborne. The Screaming Eagles at Normandy*, Standale 2011.
- BEEVOR, Antony, *Den D*, Praha 2010.
- BURDA, Tomáš, MULEROVÁ Kateřina, *Kronika druhé světové války*, Praha 2000.
- EISENHOWER, Dwight, David, *Invaze do Evropy*, Praha 1994.
- FLANAGAN, Edward, *Výsadbáři. Bojová historie amerických výsadbářů*, Praha 2004.
- FORD, Kent, *D-Day 1944. Sword Beach & the British Airborne landings*, Oxford 2002.
- FOWLER, Will, *Operace Overlord. Invaze v Normandii: prvních 24 hodin*, Praha 2004.
- FOWLER, Will, *Pegasus bridge*, Oxford 2010.
- GRYNER, Peter, H., *Největší výsadbkové operace v dějinách*, Praha 1998.
- HARCLERODE, Peter, *Wings of war. Airborne warfare 1918-1945*, London 2006.
- HAULMAN, Daniel, *Before the D-Day Dawn. Reassessing the Troop Carriers at Normandy*. In: *Air Power History* 51, 2004, 2.
- HOWARTH, David, *Den D. Očima přímých účastníků 6. června 1944*, Brno 2004.
- HUBÁČEK, Miloš, *Invaze*, Praha 1991.
- CHURCHILL, Winston, *Druhá světová válka V. díl. Kruh se uzavírá*, Praha 2005.
- JONAS, Robert, *History of 101st Airborne Division*, Nashville 2005.
- JORDAN, David, WIEST, Andrew, *Atlas druhé světové války*, Praha 2005.
- LOFARO, Guy, *The Sword of St. Michael. The 82nd Airborne Division in World War II*, Boston 2011.
- LYNCH, Tim. *Silent Skies. Gliders at War 1939-1945*, Barnsley 2008.
- MARRIOT, Leo, FORTY, Simon, *Bojiště v Normandii. Den D & bitva o předmostí*, Praha 2015.
- ROTTMAN, Gordon, *World War II Glider Assault Tactics*, Oxford 2014.
- WARREN, John, *Airborne Operations in World war II*, Montgomery City 1956.
- WOLFE, Martin, *Green Light. A troop carrier squadron's war from Normandy to the Rhine*, Philadelphia 1989.
- ZALOGA, Steven, *D-Day 1944: Utah Beach & the US Airborne Landings*, Oxford 2004.

10 Resumé

The aim of this bachelor thesis is to describe the activities of paratroopers during operation Overlord. They were part of one of the largest landing operations in history. On June 6, 1944, Allied forces assaulted the beaches of Normandy. In the beginning of invasion allied troopers were vulnerable to German counterattack. To prevent enemy from destroying the beach hold Allied High Command decided to land airborne forces behind enemy lines.

Three airborne divisions were used during the Normandy invasion on the night between 5 and 6 June 1944. On the left flank landed British 6th airborne division. Their objective was to secure crossings over the river Orne a Dives and eliminate German battery position. Division managed to complete all their objectives. After securing their position, German launched counterattack with 21st Panzer division. Paratroopers hold them off until the arrival of troops from the Sword beach. On the right flank landed American 82nd and 101st airborne division. Their mission was to secure causeway behind Utah beach and secure both banks of the river Merderet. However, during the flight to the landing zones many planes with paratroopers could not find their target and some pilot dropped soldiers far from their targets. Darkness and hard terrain made difficult for paratroopers to gather into units. Despite this fact they completed most of their objectives. Thanks to scattered American forces German High Command could not discover objectives of enemy forces and remain mainly passive during the day.

After operation Overlord American High Command decided to continue using airborne forces for future operation. Non less after the experiences in Normandy, it was declared that airborne operation in night represents more danger than in the day. Next time paratroopers dropped during the day to reduce inaccuracy of airborne landings. Allies used airborne forces during operation Market Garden in September 1944. This operation showed the weakness of airborne forces. Due to lack of firepower paratroopers could not hold off enemy armoured divisions and were forced to retreat from their objectives. Last major airborne operation took place at the March 1945. Paratroopers landed on the other site of the river Rhine to help other units to cross over.